

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 180/2019

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. decembra 2019 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľa predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou Hrčka-Sabó s. r. o., Obchodná 187/6, Sečovce, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Jozef Sabó, ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b), c) a d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 1 To 59/2017-5758 z 27. júna 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tdo 67/2018 zo 17. apríla 2019, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. júla 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátskou kanceláriou Hrčka-Sabó s. r. o., Obchodná 187/6, Sečovce, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Jozef Sabó, ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b), c) a d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 To 59/2017-5758 z 27. júna 2017 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Tdo 67/2018 zo 17. apríla 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“). Sťažovateľ doručil 9. decembra 2019 ústavnému súdu podanie, ktorým ho upozornil na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci [REDAKOVANÉ] proti Slovenskej republike (toto rozhodnutie sa týkalo [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], pozn.) z 12. novembra 2019 k sťažnosti č. 45084/14. Ako prílohu k tomuto svojmu podaniu priložil sťažovateľ úradne preložený rozsudok ESLP.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) č. k. 1 Tk 1/2015-5396 z 2. marca 2017 (ďalej len „odsudzujúci rozsudok“) bol sťažovateľ uznaný za vinného v bode 2 rozsudku z trestného činu vraždy v spolupáchateľstve podľa § 9 ods. 2 k § 219 ods. 1 a 2 písm. f) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení účinnom do 31. augusta 1999 (ďalej len „Trestný zákon v znení účinnom do 31. augusta 1999“) a v bode 3 rozsudku z trestného činu vraždy v spolupáchateľstve podľa § 9 ods. 2 k § 219 ods. 1 a 2 písm. c) a f) Trestného zákona v znení účinnom do 31. augusta 1999. Za to bol sťažovateľovi podľa § 219 ods. 2, § 35 ods. 2 a § 29 ods. 1 a 2 Trestného zákona v znení účinnom do 31. augusta 1999 uložený výnimočný súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 25 rokov. Proti odsudzujúcemu rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, ktoré krajský súd napadnutým uznesením zamietol. Následne podal sťažovateľ proti odsudzujúcemu rozsudku a proti napadnutému uzneseniu krajského súdu aj dovolanie, ktoré ale najvyšší súd odmietol.

Sťažovateľ uviedol, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu mu bolo doručené do Ústavu na výkon trestu odňatia slobody [REDACTED] 31. mája 2019.

3. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti spochybňoval odsudzujúci rozsudok okresného súdu, napadnuté uznesenie krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu. Odsudzujúci rozsudok vo svojej sťažnostnej argumentácii spochybňoval napriek tomu, že ho nenapadol v rámci petitu svojej ústavnej sťažnosti. Vo vzťahu k tomuto odsudzujúcemu rozsudku spochybňoval skutkovú vetu vraždy [REDACTED] [REDACTED] (bod 2 odsudzujúceho rozsudku, pozn.), ako aj skutkovú vetu vraždy [REDACTED] (bod 3 odsudzujúceho rozsudku, pozn.), čím *de facto* spochybňoval celý skutkový stav ustálený okresným súdom.

4. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu, sťažovateľ namieta, že krajský súd pri rozhodovaní o jeho odvolaní neodpovedal na jeho relevantné odvolacie námietky. Okrem toho sťažovateľ všeobecne spochybňuje inštitút svedkov kajúcnikov a poukazuje na rozpory v záveroch všeobecných súdov. Tieto rozpory medzi rozhodnutiami súdov spočívali v tom, že okresný súd v odsudzujúcom rozsudku a krajský súd v napadnutom uznesení menujú [REDACTED] [REDACTED] a [REDACTED] [REDACTED] ako spolupáchateľov v skutkovej vete vraždy [REDACTED] napriek tomu, že títo boli vo veci predmetnej vraždy právoplatne oslobodení spod obžaloby rozsudkom Okresného súdu Košice I sp. zn. 4 T 46/2008 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 To 10/2010.

5. Napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu taktiež vytýka, že sa dostatočne nevysporiadal s jeho dovolacími námietkami. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. e) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že po tom, čo okresný súd rozhodol v predmetnom trestnom konaní o jeho vzatí do väzby, o jeho následnej námietke zaujatosti (odôvodnenej tým, že v rozhodnutí o väzbe podľa sťažovateľa okresný súd prejudikoval jeho vinu, pozn.) podľa sťažovateľa okresný súd meritórne nerozhodol. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti poukazoval aj na to, že dovolací súd sa

nevysporiadal s okolnosťami zákonnosti výpovede svedka [REDACTED] vo veci vraždy [REDACTED]. Vo veci vraždy [REDACTED] sťažovateľ poukazuje na nadkvalifikáciu skutkovej podstaty zvyšujúcu trestnú sadzbu, ktorá znemožnila prihliadnuť na premlčanie trestného stíhania a ku ktorej podľa jeho názoru chýba motív, s čím sa dovolací súd podľa sťažovateľa taktiež nevysporiadal. Podľa názoru sťažovateľa sa ani krajský súd a ani najvyšší súd nevysporiadali dostatočne s konkrétnymi námietkami, ktoré vzniesol v konaní vo vzťahu k skutkovým okolnostiam oboch vražd, za ktoré bol právoplatne odsúdený.

6. Sťažovateľ preto tvrdí, že boli porušené jeho práva na spravodlivé súdne konanie, na obhajobu a právo byť stíhaný iba zo zákonných dôvodov. Sťažovateľ si zároveň uplatnil primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000 €, ktoré odôvodnil svojím tvrdením, že bol neprávom odsúdený.

7. Sťažovateľ vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 9. decembra 2019 poukázal na to, že v rozsudku vo veci [REDACTED] proti Slovenskej republike ESĽP zdôraznil, že sťažovateľove (v tomto prípade ide o sťažovateľa v konaní pred ESĽP, t. j. [REDACTED], pozn.) tvrdenia spochybňujúce vierohodnosť svedka [REDACTED] preskúmal len odvolací súd a že sťažovateľ nedostal v tejto súvislosti žiadnu osobitnú odpoveď od súdov, ktoré sa následne jeho prípadom zaoberali, konkrétne od dovolacieho súdu a ústavného súdu. Ďalej ESĽP uviedol, že pri posudzovaní výpovede svedka [REDACTED] sa nezohľadnila skutočnosť, že bol zapletený v danom trestnom čine, a zdá sa, že jeho výpoveď posúdili vnútroštátne súdy ako bežný dôkaz. Pritom ale ESĽP uviedol, že intenzita preskúmania požadovaná pri dôkazoch od spolupáchateľa má koreláciu s významom výhody, ktorú spolupáchateľ získa výmenou za dôkazy, ktoré poskytuje.

8. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné práva [REDACTED] na spravodlivé súdne konanie a zákonného a nezaujatého sudcu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 3, písm. b), písm. c), písm. d)

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva byť stíhaný iba zo zákonných dôvodov podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Tdo 67/2018 z 17. apríla 2019 boli porušené.

2. Základné práva [REDAKOVANÉ] na spravodlivé súdne konanie a zákonného a nezaujatého sudcu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 3, písm. b), písm. c), písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva byť stíhaný iba zo zákonných dôvodov podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 1To 59/2017 z 27. júna 2017 boli porušené.

3. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Tdo 67/2018 z 17. apríla 2019 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

4. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 100 000 Eur, ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet advokáta [REDAKOVANÉ] do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy,

ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

13.1 Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

13.2 Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

14. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

15. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

17. Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

18.1 Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

18.2 Podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu má tieto minimálne práva:

- mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby [písm. b)];
- obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú [písm. c)];
- vylúčať alebo dať vylúčať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe [písm. d)].

19.1 Podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Dôkazy obstarávajú z úradnej povinnosti. Právo obstarávať dôkazy majú aj strany. Orgány činné v trestnom konaní s rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech, a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie.

19.2 Podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán.

20.1 Podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca (ďalej len „prísediaci“), prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník, asistent prokurátora a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezáujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

20.2 Podľa § 31 ods. 2 Trestného poriadku sudca, prísediaci, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník a súdny tajomník je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania, ak bol v prejednávanej veci činný ako prokurátor, policajt, spoločenský zástupca, obhajca, splnomocnenec zúčastnenej osoby alebo poškodeného, zástupca poškodeného alebo spoločný zástupca poškodených.

20.3 Podľa § 31 ods. 4 Trestného poriadku z rozhodovania na súde vyššieho stupňa je okrem vylúčenia podľa odseku 2 vylúčený sudca, prísediaci, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník a súdny tajomník, ktorý sa zúčastnil na rozhodovaní na súde nižšieho stupňa, a naopak. Z rozhodovania o dovolaní je vylúčený ten, kto sa v prejednávanej veci zúčastnil na rozhodovaní ako sudca alebo prísediaci súdu iného stupňa. Z rozhodovania o sťažnosti na nadriadenom orgáne je vylúčený prokurátor, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal alebo dal naň súhlas alebo pokyn.

III.

Všeobecné teoretické východiská k sťažovateľom označeným základným právam a právam

21. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou v prvom rade považuje za potrebné uviesť, že obsah základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6

ods. 1 dohovoru tvoria obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Rovnaká obsahová totožnosť platí aj pre základné právo podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 3 písm. b), c) a d) dohovoru. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07, IV. ÚS 284/2018).

22. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. IV. ÚS 115/03, II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06,), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd na tomto mieste zároveň pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia.

23. Základné právo na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy predstavuje právo obvineného v trestnom konaní pripraviť si obhajobu, teda mať adekvátny čas na prípravu obhajoby a následne priestor na obhajobu v samotnom konaní buď sám, alebo prostredníctvom obhajcu. Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Zmyslom tohto práva je zaručiť ochranu zákonných záujmov a práv osoby, proti ktorej sa konanie vedie, pretože aj dôsledné rešpektovanie práva na obhajobu je dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia.

24. Čl. 17 ods. 2 ústavy obsahuje základné garancie pre rôzne formy pozbavenia osobnej slobody vrátane trestného konania (napr. výkon trestu odňatia slobody, ochranného liečenia a ochranej výchovy). Pri definovaní práv vyplývajúcich z tohto ustanovenia

v súvislosti s väzbou je však potrebné prihliadnuť aj na tie ustanovenia čl. 17 ústavy, ktoré väzbu výslovne uvádzajú [odseky 3, 4 a 5 (III. ÚS 7/00)]. Každé pozbavenie osobnej slobody musí byť zákonné, t. j. musí byť vykonané v súlade s konaním ustanoveným zákonom, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivec pozbavený osobnej slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, ale aj II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, I. ÚS 115/07, II. ÚS 282/2014, II. ÚS 703/2014).

25. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch do týchto práv alebo slobôd rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne uvádza, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

26. Úloha ústavného súdu sa preto obmedzuje na poskytnutie ochrany len v tých prípadoch, ak porušenie procesných práv účastníkov konania, ktoré sú chránené zákonmi, by znamenalo súčasne aj porušenie základných práv alebo slobôd deklarovaných ústavou alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná (IV. ÚS 287/04). Skutkové alebo právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (II. ÚS 58/98, I. ÚS 13/00, II. ÚS 5/00).

IV. Posúdenie vecí ústavným súdom

IV.A K namietanému porušeniu označených práv krajským súdom

27. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti namieta, že krajský súd sa v prvom rade nevysporiadal dostatočne s jeho odvolacími námietkami proti odsudzujúcemu rozsudku okresného súdu. Ďalej sťažovateľ spochybňuje okresným súdom ustálený skutkový stav oboch vražd, za ktoré bol odsúdený, taktiež spochybňuje použitie tzv. svedkov kajúcnikov v predmetnom trestnom konaní a poukazuje na rozpory v záveroch právoplatných rozhodnutí žilinských a košických súdov vo vzťahu k vražde [REDACTED].

28. Podľa krajského súdu uplatnené odvolacie námietky obžalovaných (a teda aj sťažovateľa, pozn.) smerujú primárne do oblasti skutkových zistení. Z jeho strany ide o výhrady voči skutkovým zisteniam, spôsobu hodnotenia dôkazov vykonaných okresným súdom a zároveň polemizuje s odôvodnením rozhodnutia súdu prvého stupňa. V podstate sa obžalovaní takýmto spôsobom snažia presadiť vlastnú (pre nich priaznivú a od skutkových zistení okresného súdu inú) verziu skutkového stavu veci. Až následne z uvedených skutkových (procesných) výhrad vyvodzujú záver o nesprávnom právnom posúdení skutku, resp. o inom nesprávnom hmotnoprávnom posúdení. Sťažovateľ primárne vo svojom odvolaní namietal hodnotenie dôkazov okresným súdom a predkladal odvolaciemu súdu vlastné hodnotenie dôkazov a vlastné predstavy záverov, ktoré mali vyplývať z dokazovania vykonaného na hlavnom pojednávaní. Hodnotenie dôkazov okresným súdom si ale odvolací súd v plnom rozsahu osvojil.

29. Krajský súd vo vzťahu k vyhodnocovaniu výpovedí svedkov kajúcnikov poukázal na toto hodnotenie okresného súdu: *«Obžalovaní sú zo spáchania trestnej činnosti usvedčovaní jednak výpoveďou priamych svedkov trestnej činnosti, ktorí sa tiež zúčastnili na jej páchaní (no v tomto trestnom konaní majú postavenie svedkov z dôvodu buď vylúčenia ich veci na samostatné konanie alebo z dôvodu dočasného odloženia vznesenia obvinenia). Ďalej sú usvedčovaní svedkami, ktorí o trestnej činnosti páchanej obžalovanými vedia z počutia a to aj od osôb, ktoré sa mali na tejto trestnej činnosti priamo podieľať. Obžalovaní v rámci svojej obhajoby spochybňovali hodnovernosť týchto svedkov, pričom*

poukazovali na to, že títo svedkovia vypovedajú proti nim len preto, aby sami získali rôzne výhody v rámci trestných konaní, ktoré sú proti nim vedené. Súd si je vedomý, že k hodnoteniu výpovedí týchto svedkov tzv. „kajúcnikov“ je potrebné pristupovať obzvlášť starostlivo. No nie je možné bez ďalšieho výpovede takýchto svedkov odmietnuť, len preto, lebo sa rozhodli spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní a usvedčovať páchateľov predovšetkým tej najzávažnejšej trestnej činnosti. Pri hodnotení výpovedí takýchto svedkov je potrebné osobitne starostlivo sledovať, či ich výpovede sú vnútorne logické, konzistentné, v podstatných bodoch zhodné, či tieto sú v dobrom logickom súlade aj s ostatnými v konaní vykonanými dôkazmi. Takto k hodnoteniu výpovedí týchto svedkov súd pristupoval aj v tomto trestnom konaní. Je pritom logické, že pokiaľ orgány činné v trestnom konaní majú odkrývať najmä tú najzávažnejšiu trestnú činnosť a zabezpečovať dôkazy na usvedčenie jej páchateľov, uvedené je možné práve za pomoci osôb, ktoré sa buď samé podieľali na páchaní trestnej činnosti alebo ako osoby tiež páchajúce trestnú činnosť pôsobili v štruktúrach takýchto skupín páchajúcich trestnú činnosť. Je faktom, že tieto osoby sa rozhodnú spolupracovať s políciou a vypovedať proti iným páchateľom najmä tej najzávažnejšej trestnej činnosti osobitne aj s prihliadnutím na určité výhody, ktoré tým môžu pre seba získať (napr. pri ukladaní trestu). No uvedené je legálne, v súlade so zákonom, sám zákon zakotvuje rôzne inštitúty práve v prospech osôb, ktoré sa rozhodli napomáhať pri objasňovaní tej najzávažnejšej trestnej činnosti. Ako už bolo vyššie uvedené, hodnovernosť a pravdivosť výpovedí takýchto svedkov je potom v trestných konaniach obzvlášť starostlivo preverovaná ďalšími v konaní vykonanými inými dôkazmi. Súd poukazuje aj na to, že často krát sa títo svedkovia tzv. „kajúcnici“ sami podieľali na páchaní tej najzávažnejšej trestnej činnosti, napr. vražd a popisujú nielen účasť iných osôb na páchaní takejto trestnej činnosti, ale aj svoju účasť na páchaní trestnej činnosti, čím vlastne aj seba vystavujú trestnoprávnej zodpovednosti za spáchanú závažnú trestnú činnosť. Je úplne nelogické, aby niekto za cenu, aby usvedčil iného zo spáchania vraždy, sám na seba nepravdivo uvádzal, že aj on sa zúčastnil na spáchaní takéhoto trestného činu. Aj osoba spolupracujúca s orgánmi činnými v trestnom konaní si totiž musí niesť trestnoprávnu zodpovednosť za spáchanú trestnú činnosť, s prípadným možným zohľadnením a úľavou najčastejšie v rámci ukladania trestov.

V prípade svedkov, ktorí sa mali priamo podieľať na páchaní trestnej činnosti, z ktorej sú v tomto trestnom konaní obžalovaní [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] a ktorí svedkovia obžalovaných usvedčujú zo spáchania trestnej činnosti, súd po starostlivom vyhodnotení ich výpovedí a to aj v kontexte ďalších vykonaných dôkazov, dospel k záveru o hodnovernosti ich výpovedí. Výpovede týchto svedkov sú vnútorne logické, konzistentné, v dobrom logickom súlade navzájom medzi sebou ako aj s inými vykonanými dôkazmi, svedkovia od momentu spolupráce s orgánmi činnými v trestnom konaní ku skutkom vypovedajú v podstatných bodoch zhodne a to nielen v rámci opakovaných výpovedí, ale aj v rámci výpovedí medzi sebou navzájom. Pokiaľ sa tu aj vyskytli určité rozpory, nejedná sa o rozpory v zásadných veciach, tiež je potrebné osobitne brať na zreteľ ozaj dlhý časový odstup od udalostí, ku ktorým svedkovia v tomto trestnom konaní vypovedajú, tiež skutočnosť, že samotní svedkovia sa zúčastnili aj na viacerých trestných činoch vražd, pričom pôsobili v skupinách, ktoré fungovali za účelom dosahovania zisku z páchania trestnej činnosti, teda páchanie trestnej činnosti a to aj tej najzávažnejšej povahy, nebolo pre týchto svedkov ničím natoľko výnimočným, aby si tieto udalosti pamätali do posledného detailu, resp. menej podstatné fakty si nemusia pamätať aj z dôvodu účasti na spáchaní viacerých trestných činov rovnakej alebo obdobnej povahy.»

30. Krajský súd v napadnutom uznesení nepoukázal len na závery okresného súdu, ale v reakcii na odvolacie argumenty sťažovateľa vo vzťahu k tzv. svedkom kajúcnikom uviedol aj tieto vlastné závery: *«V okolnostiach prípadu v prejednávanvej veci podľa názoru krajského súdu svedkov tzv. „kajúcnikov“ v popísanej procesnej situácii bolo možné vypočúť, pretože ide o postup upravený zákonom. Takáto výpoveď je zákonným dôkazom, čo neznamená, že výpoveď je pravdivá, neznamená to však ani opak. Výpovede dotknutých svedkov podliehajú voľnému hodnoteniu dôkazov v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por., rovnako ako každý iný dôkaz. Zo zásady voľného hodnotenia dôkazov vyplýva, že nie je zákonom predpísané, akým spôsobom (akým dôkazom, resp. dôkazmi) musí byť určitá okolnosť dokázaná (pokiaľ ide o druh alebo počet potrebných dôkazov). Rozhodujúca je konkrétna dôkazná situácia. Žiadnym dôkazom teda nie je súd pri posudzovaní určitej skutkovej okolnosti viazaný, zároveň však žiaden so zákonom súladným dôkazom nie je v tomto smere ako podklad pre rozhodnutie vylúčený. Na základe ktoréhokoľvek legálneho dôkazu môže*

byť uznaná vina v trestnom konaní. V zásade teda neplatí, že na základe výpovede svedka „kajúcnika“ nemôže byť uznaná vina, resp. môže byť uznaná vina len vtedy, ak je ohľadom určitej okolnosti táto výpoveď potvrdená inými výpoveďami alebo inými dôkazmi.»

31. K námietke sťažovateľa, že všeobecné súdy nedali odpoveď na každú jeho námietku, krajský súd podotkol: *«Krajský súd sa nestotožňuje s tvrdením odvolateľa [REDAKOVANÉ], podľa ktorého platí zásada „čím podrobnejšia je argumentácia účastníka konania, tým podrobnejšia musí byť aj odpoveď súdu“.* Krajský súd jasne uvádza, že takáto zásada neexistuje, práve naopak kvalitu a obsah každého súdneho rozhodnutia totiž v podstatnej miere predurčuje účastník konania kvalitou a nie kvantitou svojej argumentácie. Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdneho konania. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranami konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Ústavný súd Slovenskej republiky a aj Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej judikatúry zdôrazňujú, že právo na spravodlivé súdne konanie zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Plnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad. Právo na spravodlivé súdne konanie nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní. Stačí, aby reagoval na ten argument, ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci. Odvolanie obžalovaného [REDAKOVANÉ] v písomnej podobe obsahuje množstvo odkazov a citácií na rozhodnutia všeobecných súdov, rôzne judikáty, rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky, Českej republiky, ako i Európskeho súdu pre ľudské práva. Odvolaním prezentovaná judikatúra a rôzne rozhodnutia sú odvolaciemu súdu dostatočne známe, treba však uviesť, že jednotlivé právne vety, resp. odkazy na iné rozhodnutia sú vytrhnuté z kontextu

a pri podrobnej analýze odôvodnenia odvolania pôsobia skôr chaoticky ako inšpiratívne pre odvolací súd a nie sú argumentačne presvedčivé.»

32. K zisteniu a ustáleniu skutkového stavu krajský súd uviedol: *„Zistenie skutkového stavu, ktoré objektívne zodpovedá skutočnému stavu veci a o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, je jednou z najdôležitejších činností súdu v rámci trestného konania, pretože je základným predpokladom pre rozhodnutie súdu vôbec. Súd, čo do rozsahu dokazovania, nie je viazaný návrhmi strán ani ich názormi. Je výlučne na jeho zvážení, ktoré dôkazy vykoná a ktoré nie. Teda len súd rozhoduje o tom, vykonanie ktorého z dôkazov má pre rozhodnutie veci podstatný význam a vykonanie ktorého, naopak, nie je právne významné, keďže pre vydanie rozhodnutia nie je podstatné, koľko dôkazov je vykonaných, ale aká je ich dôkazná sila (argumenta ponderantur, non numerantur). Rozhodnutie súdu o vykonaní či nevykonaní určitého dôkazu však nie je svojvoľné, ale vychádza z dôsledného posúdenia okolností konkrétneho prípadu, za súčasnej povinnosti strany, ktorá dôkaz navrhuje, uviesť, ktoré skutočnosti sa majú preukázať, ktoré súd rovnako pri svojich úvahách berie na zreteľ.“*

33. Ústavný súd konštatuje, že za porušenie základného práva na obhajobu nemožno považovať obsah vlastnej úvahy súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10, resp. uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 Trestného poriadku. Ústavný súd zastáva názor, že citované časti rozhodnutí okresného súdu a krajského súdu preukazujú, že konajúce súdy vyhodnocovali výpovede svedkov kajúcnikov s maximálnou obozretnosťou a v kontexte všetkých relevantných okolností. Konajúce súdy sa vysporiadali aj s nepresnosťami, resp. s rozpormi v týchto výpovediach, ktoré sa ale nikdy netýkali podstatných faktov rozhodujúcich pre ustálenie skutkového stavu predmetných trestných činov. Ústavný súd podotýka, že rozpory v nepodstatných okolnostiach svedeckej výpovede nemôžu mať za následok absolútne neprihliadanie na takúto svedeckú výpoveď. Naopak, sťažovateľ zo všetkých predmetných výpovedí vyberal práve tieto nepresnosti menej podstatnej povahy a nielenže nimi argumentoval v neprospech vierohodnosti týchto výpovedí, ale dospel k záveru, že celý inštitút spolupracujúceho svedka je v rozpore s princípmi právneho štátu. Sťažovateľ vo svojej

ústavnej sťažnosti vytrvalo spochybňuje závery a hodnotenia konajúcich súdov a ponúka vlastné hodnotenia a domnienky. Skutočnosť, že sa krajský súd v odvolacom konaní nestotožnil s právnymi názormi sťažovateľa, ho priviedla k záveru, že krajský súd v odvolacom konaní neodpovedal na podstatu veci, resp. že sa nevysporiadal dostatočne s jeho odvolacími námietkami. S takýmto hodnotením sa ale ústavný súd nemôže stotožniť. Ústavný súd už viackrát vyslovil názor, že reálne uplatnenie a garantovanie základného práva na súdnu ochranu nielenže neznamená právo na úspech v konaní, ale ani nárok na to, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03, IV. ÚS 302/07). Úlohou odvolacieho súdu je vysporiadať sa s každým argumentom odvolateľa, ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci. To ale neznamená, že by úlohou odvolacieho súdu bolo poskytnúť vyčerpávajúcu odpoveď na každú akokoľvek triviálnu námietku vznesenú v odvolaní, ako sa domnieva sťažovateľ.

34. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti zdôrazňoval rozličné okolnosti, resp. aspekty trestného konania, ktoré mali vzbudiť pochybnosti o zákonnosti celého procesu a samozrejme najmä o jeho konečnom výsledku, či dokonca spochybniť relevantné inštitúty trestného práva (spolupracujúci svedok, dočasné odloženie vznesenia obvinenia). Už uvedené citácie napadnutého uznesenia krajského súdu, resp. rozsudku okresného súdu ale poskytujú kontext, v ktorom vyznieva argumentácia sťažovateľa nepresvedčivo a nanajvýš účelovo.

IV.A.1 Nedostatok právomoci ústavného súdu vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu

35. V čl. 127 ods. 1 ústavy zakotvený princíp subsidiarity („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťou iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ

môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06).

36. Sťažovateľ svoju ústavnú sťažnosť založil na argumentoch svojej obhajoby v konaní pred okresným súdom a túto argumentáciu v hrubých rysoch použil aj v odvolacom a následne aj dovolacom konaní. Výsledkom tohto postupu bol stav, keď sťažovateľ v rámci svojej sťažnostnej argumentácie vytýkal obdobné skutočnosti okresnému súdu, krajskému súdu aj najvyššiemu súdu. Argumentmi proti rozsudku okresného súdu sa ústavný súd osobitne nezaoberal, pretože rozsudok okresného súdu (resp. samotný okresný súd) sťažovateľ neoznačil ani v petite svojej ústavnej sťažnosti. V časti sťažnostných argumentov sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, ktorými sa následne v rámci posudzovania dovolacích dôvodov zaoberal aj najvyšší súd, a to v miere, ktorá splnila všetky atribúty pre naplnenie ochrany sťažovateľom označených základných práv [aj keď dovolanie sťažovateľa bolo uznesením najvyššieho súdu odmietnuté podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, t. j. na neverejnom zasadnutí bez preskúmania veci, keďže bolo zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, pozn.], ústavný súd s ohľadom na princíp subsidiarity odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie. Táto duplicita sťažnostných argumentov sťažovateľa vo vzťahu ku krajskému súdu a k najvyššiemu súdu sa konkrétne týkala rozporov v záveroch právoplatných rozhodnutí žilinských a košických súdov vo vzťahu k vražde [redacted] (viac v bode 46 odôvodnenia tohto uznesenia) a námietky, že [redacted] a [redacted] boli vypočúvaní ako svedkovia, hoci boli v pozícii obvinených z vraždy [redacted] (viac v bode 43 odôvodnenia tohto uznesenia).

IV.A.2 Zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu

37. Ostatnými sťažnostnými námietkami sťažovateľa, ktoré smerovali k hodnoteniu, resp. posudzovaniu výpovedí svedkov kajúcnikov a ku konečnému zisteniu, prípadne ustáleniu skutkového stavu v predmetnom trestnom konaní, sa musel ústavný súd zaoberať vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu, pretože najvyšší súd nedal a ani nemohol poskytnúť v dovolacom konaní ochranu v rozsahu sťažovateľom označených práv (konkrétny spôsob, ako sa ústavný súd vysporiadal s týmito námietkami, sa nachádza v bodoch 29 až 33 odôvodnenia tohto uznesenia).

38. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

39. Vzhľadom na už uvedené (body 29 až 33 odôvodnenia tohto uznesenia) ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd ústavne akceptovateľným spôsobom a v dostatočnom rozsahu posúdil výhrady sťažovateľa k spôsobu, ktorým bol v predmetnom trestnom konaní ustálený skutkový stav, a zrozumiteľne a jasne odôvodnil svoje závery, postupujúc pritom v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku, resp. Trestného zákona v znení účinnom do 31. augusta 1999. Napadnuté uznesenie krajského súdu v predmetnej časti je preto podľa názoru ústavného súdu ústavne akceptovateľné a udržateľné. Ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 3 ústavy, čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b), c) a d) dohovoru a napadnutým uznesením krajského súdu, ktorá by mala za následok porušenie v nich obsiahnutých práv sťažovateľa. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v rámci predbežného

prerokovania v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

IV.B K namietanému porušeniu označených práv najvyšším súdom

40. Najvyšší súd sa v napadnutom uznesení zrozumiteľne vysporiadal s dovolacími dôvodmi sťažovateľa podľa § 371 ods. 1 písm. c), e), g), i) a k) Trestného poriadku a dospel k záveru, že v sťažovateľovom prípade nie je daný žiadny z uvedených dovolacích dôvodov, a preto jeho dovolanie postupom podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

41. K sťažovateľovej výčitke, že o jeho námietke zaujatosti konajúce súdy meritórne nerozhodli, najvyšší súd konkrétne uviedol: „... v danom prípade nedošlo k takým skutočnostiam, ktoré by zakladali zaujatosť sudcu, resp. senátu v danom prípade. Okresný súd reagoval na vznesenú námietku obvineného, ale vyhodnotil ju ako námietku, ktorá je založená na iných dôvodoch, ako na dôvodoch stanovených v § 31 Trestného poriadku. Touto námietkou obvineného sa zaoberal aj krajský súd nielen v odvolaní, ale aj v podanej sťažnosti proti uzneseniu o vzatí do väzby obvineného, pričom uviedol, že prvostupňový súd konal v súlade so zákonom, keď o námietke nekonal. Na základe uvedeného, keďže o námietke obvineného bolo rozhodnuté, hoci nie meritórne, ale sa touto námietkou zaujatosti oba súdy riadne zaoberali a vysporiadali, najvyšší súd rozhodol, že nebol naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku.“ Ústavný súd dodáva, že sťažovateľovu námietku zaujatosti podloženú rozhodovaním okresného súdu o jeho väzbe nebolo možné v danom prípade podriaďiť pod žiadny zo zákonných dôvodov na vylúčenie sudcov podľa § 31 ods. 1, 2, 3 a 4 Trestného poriadku. Ústavný súd sa preto stotožňuje s názorom najvyššieho súdu, že konajúce súdy sa so sťažovateľovou námietkou zaujatosti vysporiadali zákonným spôsobom.

42. Najvyšší súd sa v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku vyjadril aj k sťažovateľovej námietke týkajúcej sa tzv. svedkov kajúcnikov a uviedol: «Na námietku obvineného, že bol odsúdený na základe výpovede

tzv. kajúcnikov, najvyšší súd reflektuje, že takéhoto svedka v popísanej procesnej situácii je možné vypočuť, ide o postup upravený zákonom. Tento postup umožňuje v súvislosti s výpoveďou o trestnej činnosti iných osôb (resp. zároveň aj vlastnej trestnej činnosti) naozaj získať uvedenú výhodu v podobe tzv. odklonu. Ide však o legálny benefit, ktorý teda výpoveď svedka procesné nediskriminuje. Taká výpoveď je zákonným dôkazom, čo neznamena, že výpoveď je pravdivá, neznamená to však ani opak. Výpovede dotknutých svedkov (slangovo niekedy označovaných ako „kajúcnici“) podliehajú voľnému hodnoteniu dôkazov v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku, rovnako, ako každý iný dôkaz...

Treba zdôrazniť, že z hľadiska dovolacieho konania v tejto veci nie je rozhodujúce, ako súdy obvineným spochybňované výpovede svedkov hodnotili, lebo hodnotiace úsudky súdu prvého resp. druhého stupňa ohľadom jednotlivých vo veci vykonaných dôkazov nie sú a nemôžu byť spôsobilým predmetom dovolacieho prieskumu, pokiaľ dovolanie nepodal minister spravodlivosti. V danej veci výpovede tzv. kajúcnikov boli zákonné a preto najvyšší súd neprihliadol na túto námietku obvineného.»

43. K námietke sťažovateľa v rámci rovnakého dovolacieho dôvodu, že [REDACTED] a [REDACTED] boli vypočúvaní ako svedkovia, hoci boli v pozícii obvinených z vraždy [REDACTED], najvyšší súd uviedol: «V tom - ktorom trestnom konaní má konkrétna osoba vo vzťahu k jeho predmetu (skutku) vždy určitú procesnú pozíciu, ktorá je jedinečná. Ak ide o zmieňovanú jedinečnosť, tak táto nespočíva v tom, že by sa procesná pozícia osoby v priebehu konania nemohla zmeniť (napr. najskôr osoba vypovedá ako svedok, no neskôr sa stane obvineným, resp. naopak - obvinený je po tom, čo súd právoplatne schváli ním uzavretú dohodu o vine a treste alebo vylúčený na samostatné konanie, v danej trestnej veci vo vzťahu k iným spoluobvineným vypočúvaný ako svedok), ale v tom, že ak k takejto situácii dôjde, tak následne nie je možné (Trestný poriadok to neumožňuje - vid' k tomu § 258 ods. 4 a § 264 ods. 1), aby dochádzalo pri vykonávaní dokazovania ku „križovaniu“ týchto rôznych pozícií (svedka / obvineného) v prípade jednej a tej istej osoby.»

44. Ústavný súd vzhľadom na už uvedené (aj s poukazom na body 29 a 30 odôvodnenia tohto uznesenia) konštatuje, že konajúce súdy sa pri hodnotení výpovedí tzv. svedkov kajúcnikov, resp. okolností zákonnosti svedka [REDACTED] vo veci

vraždy [redacted] nedopustili závažného pochybenia v rámci procesného postupu pri vykonávaní dôkazov a svoje rozhodnutia zrozumiteľne odôvodnili, resp. vysvetlili. Konajúce súdy brali do úvahy charakter, pozadie a dôvody výpovedí jednotlivých svedkov, hodnotili ich vo vzájomnej súvislosti s inými dôkazmi, a preto nemožno uzavrieť, že by ich hodnotili ako akýkoľvek iný dôkaz, resp. že by neprihliadli na potenciálne výhody pre tzv. svedka kajúcnika. Vzhľadom na už uvedené musel ústavný súd uzavrieť, že na hodnotenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (ani na hodnotenie napadnutého uznesenia krajského súdu) nemohli mať závery sťažovateľom predloženého rozsudku ESLP žiadny relevantný dosah.

45. K námietkam sťažovateľa [v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku], ktorými poukazuje na absenciu motívu, a teda na nespĺnenie všetkých zákonných znakov kvalifikovaných skutkových podstat trestných činov, za ktoré bol v konečnom dôsledku odsúdený (a pri základnej skutkovej podstate predmetných trestných činov by prichádzalo do úvahy premlčanie trestného stíhania, pozn.), najvyšší súd uviedol: „*Pokiaľ ide o právnu kvalifikáciu skutkov vraždy v bode 2/ (vražda [redacted], pozn.) rozsudku podľa § 219 ods. 1, ods. 2 písm. f) Trestného zákona účinného do 31. augusta 1999 a v bode 3/ (vražda [redacted], pozn.) rozsudku podľa § 219 ods. 1, ods. 2 písm. c), písm. f) Trestného zákona účinného do 31. augusta 1999 najvyšší súd vyhodnotil námietku obvineného, že mal byť obvinený iba podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. augusta 1999 ako účelovú, nakoľko uznesenie o vznesení obvinenia bolo vznesené aj s kvalifikovanou skutkovou podstatou podľa § 219 ods. 1, ods. 2 písm. f) Trestného zákona účinného do 31. augusta 1999, nakoľko z vyšetrovania v rámci prípravného konania vyplynulo, že obvinený sa skutkov dopustil v úmysle získať majetkový prospech a to z obzvlášť zavrhnutiahodnej pohnútky v skutku uvedenom pod bodom 2/ rozsudku a z tých istých dôvodov, ako aj, že tento skutok spáchal opakovane v skutku uvedenom pod bodom 3/ rozsudku, preto nemožno súhlasiť s dovolateľom ani v tom, že predmetné skutky boli premlčané.*“

46. Na námietku sťažovateľa, že v skutkovej vete č. 3 (vražda [redacted] pozn.) odsudzujúceho rozsudku okresného súdu boli uvedení spolupáchatelia [redacted]

a [REDACTED] ktorí boli za ten istý skutok oslobodení spod obžaloby Okresným súdom Košice I (sp. zn. 4 T 46/2008 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 To 10/2010, pozn.), preto bola porušená prezumpcia neviny [dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku], najvyšší súd uviedol: *«Prezumpcia neviny (čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky - ďalej len „Ústava“, § 2 ods. 4 Trestného poriadku) sa primárne týka postavenia obvineného v konaní, ktoré sa proti nemu vedie, od čoho sa potom odvíjajú jej ďalšie účinky, a to ako trestnoprávne (predovšetkým výkon trestu), tak aj iné, ktoré právny poriadok spája s odsúdením za trestný čin. Uvedený predpoklad (neviny) môže byť vo vzťahu ku konkrétnemu skutku právne prekonaný len právoplatným odsúdením dotknutej osoby, iné informačné zdroje nemôžu jej legálny status (určený ako neodsúdený, a teda nevinný) ovplyvniť. Nemôže ho teda ovplyvniť ani odsúdenie inej osoby, pri ktorom je v rozhodnutí spomínaná (uvedená) účasť doposiaľ právoplatne neodsúdeného (v danom prípade oslobodeného spod obžaloby) na trestnej činnosti, ktorá je predmetom už vydaného rozhodnutia. Uvedený zásadný záver sa potom konkrétne premieta do postavenia naposledy uvedenej osoby ako obvineného v konaní, ktoré sa proti nemu pre predmetný čin následne vedie, spojeného s predpokladanou nevinou (na rozdiel od inej, za tento čin už odsúdenej osoby). Môže ísť o stíhanie tohto ďalšieho obvineného ako spolupáchateľa alebo ako účastníka na predmetnom trestnom čine, poprípade v nadväzujúcej skutkovej súvislosti. Oddelený personálny účinok platí aj vo vzťahu k prekážke právoplatne rozhodnutej veci (res iudicata), ktorá je procesným prejavom zásady ne bis in idem (nie dvakrát o tom istom) a ktorá vyplýva z čl. 4 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), z čl. 50 ods. 5 Ústavy a z § 2 ods. 8, § 9 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku. Táto prekážka sa týka osoby vo vzťahu k skutku - to znamená len osoby, proti ktorej sa skoršie stíhanie pre ten istý skutok skončilo niektorým z rozhodnutí, uvedených v naposledy označenom ustanovení. Musí ísť pritom o dotknutú osobu zásadne v postavení obvineného, a naopak, nejde o inú osobu, ktorá je v rozhodnutí spomenutá (uvedená) spôsobom, popísaným v predchádzajúcom odseku. Nie je teda ani správny záver o porušení zásady ne bis in idem, uvedený v rozhodnutí 4To/6/2016, ku ktorému malo dôjsť uznaním viny dotknutých obvinených, o účasti ktorých na predmetnej trestnej činnosti sa vyjadroval skorší odsudzujúci rozsudok, vydaný v konaní proti inému obvinenému na základe schválenia*

dohody o vine a treste alebo na základe uznania viny tohto (skoršieho) obvineného (už právoplatne odsúdeného). Trestnoprávne bazálna otázka povahy zákazu dvojitého stihania a rozhodnutia bola už vysvetlená aj judikatúrnym zovšeobecnením (R 11/2010 - právna veta II.). Ak je integrálnou a podstatnou súčasťou skutkového deja účasť iných osôb (okrem aktuálneho obvineného) na páchaní trestnej činnosti, je aj uvedená v skutkovej vete v obžalobe a následne v súdnom rozsudku. Uvedená tam byť musí - inak by rozhodnutie o predmete konania (skutku) nebolo vôbec možné. (R 15/2017- právna veta I.) Na základe uvedeného nie je možné prihliadnuť ani na túto námietku obvineného.» Ústavný súd dodáva, že najvyšší (dovolací) súd nemožno chápať ako tretiu inštanciu v sústave súdov zameranú na preskúmavanie všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu. Mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie neslúži na revíziu skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie. Ťažisko dokazovania je na súde prvej inštancie a jeho skutkové závery môže doplniť alebo meniť len odvolací súd. Dovolací súd nemôže posudzovať úplnosť skutkových zistení, nemôže bez ďalšieho sám prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože dôkazy v konaní o dovolaní nemôže sám vykonávať.

IV.B.1 Závery ústavného súdu vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu

47. Z citovaných častí napadnutého uznesenia najvyššieho súdu možno podľa názoru ústavného súdu vyvodiť, že najvyšší súd svoj záver o tom, že v rozsahu námietok nie sú splnené dôvody dovolania uplatnené sťažovateľom, primeraným spôsobom odôvodnil, a tento jeho záver nemožno považovať za arbitrárny. Ústavný súd pri preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup odvolacieho súdu (v medziach posudzovaných dôvodov dovolania, pozn.), t. j. taký jeho postup, ktorý by nemal oporu v zákone. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti zdôrazňuje vlastné právne názory a subjektívne hodnotenia a odlišné závery konajúcich súdov považuje za porušenie svojich základných práv na súdnu ochranu a na obhajobu či práva byť stíhaný iba zo zákonných dôvodov. Ústavný súd ale znova zdôrazňuje, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu (a taktiež práva na obhajobu, resp. práva byť stíhaný iba zo zákonných dôvodov)

nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom.

48. Ako ústavný súd už v predošlej stati (bod 38 odôvodnenia tohto uznesenia) uviedol, o zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takého práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 79/2012).

49. Sťažovateľom uvádzané skutočnosti v jeho ústavnej sťažnosti nesignalizujú žiadnu možnosť porušenia jeho označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Ústavný súd v takom prípade nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie záverov najvyššieho súdu.

50. Pretože ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 3 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b), c) a d) dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, už pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

51. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa už ústavný súd ďalšími návrhmi formulovanými sťažovateľom v petite ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2019

Miroslav Duriš
predseda senátu